

POSTANOWIENIE

15 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 15 kwietnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa „T.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w Rzeszowie
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej „T.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Rzeszowie
z 30 października 2023 r., VI Gz 238/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 30 października 2023 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie oddalił zażalenie powódki od postanowienia Sądu Rejonowego w Rzeszowie z 24 marca 2023 r. odrzucającego pozew na podstawie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powódka wskazała przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 2 oraz 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1

k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłącznie podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie

podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżąca nie wykazała wystąpienia powołanych we wniosku przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że przyczyny te wykluczały się wzajemnie. Jeżeli bowiem dany przepis budzi poważne wątpliwości, które są źródłem rozbieżności w orzecznictwie lub w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to ewentualny błąd orzeczniczy popełniony w tym zakresie przez sąd drugiej instancji nie może mieć tym samym charakteru oczywistego i podstawowego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2016 r., I CSK 477/15, nie publ. i z dnia 19 kwietnia 2018 r., akt I CSK 707/17, nie publ.).

Kwestia dopuszczalności uzupełnienia braku zdolności sądowej jednostek organizacyjnych pozbawionych osobowości prawnej była przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego. Przedmiotem tych wypowiedzi była również kwestia dopuszczalności uzupełniania zdolności sądowej *statio fisci* i *statio municipi*. Wbrew zapatrywaniu skarżącej powołane przez nią rozbieżności mają charakter w istocie pozorny, gdyż ocena, czy niewłaściwe - wedle sądu - oznaczenie pozwanego stanowi niedokładność podlegającą wyjaśnieniu w procedurze uzupełnienia braków pozwu dokonywana może być tylko na podstawie konkretnych okoliczności sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że usunięcie braku zdolności sądowej zakłada tożsamość podmiotową

po stronie, która jest pozbawiona zdolności sądowej i nie może prowadzić do podmiotowej zmiany powództwa polegającej na wstąpieniu do postępowania osoby mającej zdolność sądową w miejsce podmiotu, który takiej zdolności nie posiada. Nie można w konsekwencji mówić o usunięciu braku zdolności sądowej w przypadku, gdy powództwo zostało wytoczone przeciwko jednostce organizacyjnej nieposiadającej zdolności sądowej i niemogącej jej uzyskać. Brak zdolności sądowej ma wówczas charakter nieusuwalny i powinien prowadzić do odrzucenia pozwu wprost, bez potrzeby podejmowania prób, które miałyby prowadzić do usunięcia takowego braku. Odnosi się to zwłaszcza do sytuacji, gdy powództwo zostaje wytoczone przeciwko państwowym lub samorządowym jednostkom organizacyjnym, które nie posiadają zdolności sądowej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2009 r., II CSK 681/08, niepubl.). Zwrócono również uwagę na konieczność odróżnienia sytuacji niewłaściwego oznaczenia strony od niewłaściwego doboru podmiotów procesu. Sytuacja pierwsza może wprawdzie w konkretnych okolicznościach obejmować również wypadek, gdy powód nie orientując się, kto według przyjętej konstrukcji prawnej powinien być stroną, wciągnął do procesu niewłaściwą stronę pozwaną (np. jednostkę organizacyjną osoby prawnej zamiast tę osobę). Odróżnić ją jednak należy od sytuacji, gdy powód prawidłowo oznaczył podmiot, który według jego intencji miał być stroną przeciwną, ale - z punktu widzenia prawa materialnego - dokonał doboru tego podmiotu w sposób nietrafny (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 maja 2009 r., I CSK 400/08, niepubl.). W świetle obowiązujących unormowań prawnych i orzecznictwa Sądu Najwyższego brak podstaw do utożsamiania w każdym wypadku intencji powoda z wolą pozwania podmiotu - wedle oceny sądu - właściwego w konkretnej sprawie.

Wniosek nie przekonuje również o wystąpieniu w sprawie przyczyny z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W świetle treści wniesionego przez powoda pozwu, brak bowiem dostatecznych podstaw do uznania, że stanowisko Sądu Okręgowego traktujące oznaczenie przez powoda strony pozwanej, jako przypadek niewłaściwego doboru strony pozwanej, niepodlegający usunięciu jako brak formalny pozwu, jest oczywiście wadliwe w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., postanowił jak w sentencji.

[SOP]

[r.g.]